

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇALIŞMA DEFTERİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 9

Ünite

MEKTUP / GÜNLÜK

Konu

- Mektup Türleri
- E-posta
- Günlük
- Blog
- Sözcük Türleri-Fiiller
- Yazım ve Noktalama

OGM MATERYAL

8. SAYI

https://ogmmateryal.eba.gov.tr

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma defterinde öğretim süreçleri içerisinde kazandığınız bilgi ve becerileri kullanmanıza olanak tanıyacak çeşitli düzeylerde ve yapılarda etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinliklerle hem okulda işlemiş olduğunuz konuları tekrar etme hem de akademik gelişiminizi izleme imkânı bulacaksınız. Bu amaçla hazırlanan çalışma defterinde yer alan etkinlikler, bilişsel alan basamaklarını içerecek şekilde yapılandırılmıştır.

Çalışma defterinde boşluk doldurma, eşleştirme, çoktan seçmeli, açık uçlu, kısa cevaplı madde tipi etkinliklerinin yanı sıra bil-bul-çöz, kelime avı ve sudoku gibi içeriklerle keyifli vakit geçirmenizi sağlayan etkinlikler de yer almaktadır. Ayrıca "Hatırlıyor muyum?" bölümüyle akademik açıdan öz değerlendirmenizi yapabilecek ve eksik olduğunuz konuları karekodlar aracılığıyla tekrar etme fırsatı bulacaksınız.

Alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış olan bu çalışma defteri ile akademik gelişiminize katkı sunmayı amaçlamaktayız. Bu çalışmanın eğitim hayatınızda olumlu yansımalarını görmek dileğiyle...

Hatırlıyor muyum?

Aşağıdaki bilgileri hatırlayıp hatırlamadığınızı ilgili bölüme işaretleyiniz. Puan durumunuza göre aşağıdaki karekodları okutarak konu eksiklerinizi tamamlayınız.

No	İfade	Hatırlıyorum 2 Puan	Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	Hatırlamıyorum 0 Puan
1	Mektup; kişiler, kurumlar ve kuruluşlar arasında haberleşme amacıyla yazılan yazılardır.			
2	Bulunabilen en eski mektup örnekleri Mısır firavunlarına ve Hititlere aittir.			
3	İslamiyet'i yaymak amacıyla Hz. Muhammed'in Mısır, Habeşistan ve Bizans hükümdarlarına gönderdiği mektuplar türün bilinen örneklerindendir.			
4	Uygur prenslerinin yazdığı mektuplar bu türün Türk tarihindeki ilk örneklerindendir.			
5	XVI. yüzyıl divan şairi Fuzûlî'nin "Şikâyetnâme" adlı eseri mektup türünün tanınmış örneklerindendir.			
6	Edebî mektup; sanatçıların, düşünürlerin sanat ve düşünce derinliği taşıyan mektuplarıdır. Bu mektuplarda dönemin edebî, sanatsal ve düşünsel tartışmalarına da yer verildiğinden yazıldıkları dönem için belge niteliğine sahiptir.			

Hatırlıyor muyum?

7	Özel mektup, bir kişinin yakınlarına ve tanıdıklarına yazdığı mektuptur.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
8	Resmî mektup, kamu kurum ve kuruluşları arasında ya da bireylerle bu kurum ve kuruluşlar arasında yazılan mektuplardır.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
9	İş mektubu; ticaret, sanayi alanlarında veya bireylerle iş yerleri arasında yazılan mektuplardır.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
10	Özel mektuplar; arkadaş, dost ve akrabalar arasında yazılır. Edebî mektuplar ise tanınmış sanatçılar, düşünürler vb. kişiler arasında yazılır.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
11	Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın "Mutallaka", Halide Edip Adıvar'ın "Handan" adlı romanlarında; Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun "Bir Serencam", Ömer Seyfettin'in "Bahar ve Kelebekler", Reşat Nuri Güntekin'in "Sönmüş Yaldızlar" adlı hikâyelerinde anlatım tekniği olarak mektup kullanılmıştır.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
12	Halit Fahri Ozansoy'un "Bayram Mektubu", Necip Fazıl Kısakürek'in "Anneme Mektup", Orhan Veli Kanık'ın "Oktay'a Mektuplar" adlı şiirlerinde; Cenap Şahabettin'in "Hac Yolunda", Ahmet Rasim'in "Romanya Mektupları" adlı gezi yazılarında anlatım tekniği olarak mektup kullanılmıştır.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

Hatırlıyor muyum?

No	İfade	Değerlendirme
13	E-posta, bilgisayarlar veya bir ağ içindeki belli gönderim merkezleri arasındaki elektronik bilgi iletişimidir.	Hatırlıyorum 2 Puan / Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan / Hatırlamıyorum 0 Puan
14	Açık oturum, önceden belirlenen ve kamuoyunda tartışılan bir konunun çeşitli yönleriyle o konudaki farklı görüşlere sahip uzman kişilerce topluluk önünde tartışılmasına denir.	Hatırlıyorum 2 Puan / Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan / Hatırlamıyorum 0 Puan
15	Günlük (günce); kişilerin yaşadıkları olayları, olaylarla ilgili duygu, düşünce ve izlenimlerini, hayallerini günü gününe tarih belirterek yazdıkları türdür.	Hatırlıyorum 2 Puan / Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan / Hatırlamıyorum 0 Puan
16	Günlükte konuşma diline yakın bir dil kullanılır, kısa ve özlü ifadelere yer verilir, genellikle öznel bir anlatım kullanılır.	Hatırlıyorum 2 Puan / Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan / Hatırlamıyorum 0 Puan
17	Günlükler, dışa dönük günlükler ve içe dönük günlükler olmak üzere ikiye ayrılır. Dışa dönük günlüklerde yazar; dönemin olaylarını, siyaset, sanat ve edebiyat adamlarını ya da gündelik sıkıntılarını anlatır. İçe dönük günlüklerde ise yazar, duygularını ve çeşitli kavramlar hakkındaki düşüncelerini anlatır.	Hatırlıyorum 2 Puan / Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan / Hatırlamıyorum 0 Puan
18	Günlük, tarihte ilk defa Romalılar tarafından birtakım kamu kuruluşlarındaki işlemlerin unutulmaması amacıyla kullanılmıştır.	Hatırlıyorum 2 Puan / Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan / Hatırlamıyorum 0 Puan

19 Alfred de Vigny'nin (Alfred dö Vicni) "Bir Ozanın Günlüğü", Stendhal'ın (Stendal) "Öznel Günlük", Gogol'ün "Journal (Jurnal)", Daniel Defoe'nun (Danyel Defo) "Veba Yılı Günlüğü", Dostoyevski'nin "Bir Yazarın Günlüğü" adlı eserleri günlük türünün dünya edebiyatındaki önemli örneklerindendir.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

20 Günlük türünün divan edebiyatındaki karşılığı ruznamedir.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

21 Türk edebiyatında günlük türünün Batılı anlamdaki ilk örnekleri Tanzimat'la birlikte görülmeye başlanmıştır. Direktör Ali Bey'in görev amaçlı seyahatlerinde tuttuğu notlardan oluşan "Seyahat Jurnali" adlı gezi kitabı türün Batılı anlamdaki ilk örneğidir.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

22 Şair Nigâr Hanım'ın "Hayatımın Hikâyesi", Nurullah Ataç'ın "Günce, Uçuş Günlüğü", Salâh Birsel'in "Kuşları Örtünmek, Bay Sessizlik", Oktay Akbal'ın "Yeryüzü Korkusu, Anılarda Görmek", Tomris Uyar'ın "Gündökümü, Günlerin Tortusu", Cahit Zarifoğlu'nun "Yaşamak", Cemal Süreya'nın "Günler" adlı eserleri Türk edebiyatında günlük türünün önemli örneklerindendir.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

23 Andre Gide'in (Andre Jid) "Kalpazanlar" adlı romanı, Ayfer Tunç'un "Suzan Defter" adlı hikâyesi, Nazım Hikmet'in "Piraye'ye Mektuplar, Saat 21-22 Şiirleri" adlı şiirleri günlük şeklinde düzenlenmiştir.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

24 Kişisel web sayfası olan blog; insanların birbiriyle paylaşmak istediği yazı, yorum, video vb. içeriklerin sıralandığı web tabanlı yayındır.

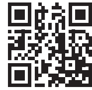
Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

25 Bloglarda kişisel konular, kültür, gezi, teknoloji, yemek, ekonomi, fotoğraf gibi konular işlenir. Kişisel blogların yanında birçok kişinin katkısıyla yazılan topluluk blogları, kurum ve kuruluşların kendileriyle ilgili haber ve duyuruları paylaştığı kurumsal bloglar da vardır.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

PUAN	PUAN	PUAN	TOPLAM PUANINIZ
00-32	33-40	41-50	
KONUYU TEKRAR ETMELİSİNİZ	ÇALIŞMALISINIZ	ÇOK İYİ	

1-14 maddelerin konu özeti

15-25 maddelerin konu özeti

Eşleştirme -I

Aşağıda verilen I. sütundaki ifadeleri II. sütundaki ifadeler ile eşleştiriniz.

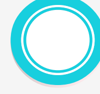
1	*Memlekete Mektup*	Falih Rıfkı Atay	A
2	*Avrupa Mektupları*	Dostoyevski	B
3	*Londra Konferansı Mektupları*	Tomris Uyar	C
4	*Şikâyetnâme*	Orhan Veli Kanık	Ç
5	*Oktay'a Mektuplar*	Cenap Şahabettin	D
6	*Evli Bir Kadının Günlüğünden*	Reşat Nuri Güntekin	E
7	*Çalıkuşu*	Gogol	F
8	*Günlerin Tortusu*	Peride Celal	G
9	*Journal*	Ömer Seyfettin	H
10	*Bir Yazarın Günlüğü*	Fuzûlî	I

Eşleştirme-II

Aşağıda verilen I. sütundaki ifadeleri II. sütundaki ifadeler ile eşleştiriniz.

1 Su akar, yatağını bulur.

A Örtülü özne

2 Kurunun yanında yaş da yanar.

B Edilgen fiil

3 Ayağını yorganına göre uzat.

C Belirsiz özne

4 Gelen gideni aratır.

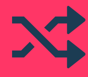

Ç Geçişli fiil

5 Birlikten kuvvet doğar.

D İşteş fiil

Eşleştirme-II

Aşağıda verilen I. sütundaki ifadeleri II. sütundaki ifadeler ile eşleştiriniz.

6 Meyve veren ağaç taşlanır.

E Ettirgen fiil

7 Gülü seven dikenine katlanır.

F Dönüşlü fiil

8 Onunla sonunda barıştık.

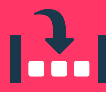
G Geçişsiz fiil

9 Bu olay yetkililerce çözüldü.

H Etken fiil

10 Etle tırnak arasına girilmez.

I Oldurgan fiil

Boşluk Doldurma

Aşağıda karışık olarak verilen kavramları cümlelerde doğru boşluklara yerleştiriniz.

Şikâyetnâme	Açık oturum	*Hayatımın Hikâyesi*	Nazım Hikmet	mektup
Kalpazanlar	*Suzan Defter*	hitap	blog	Necip Fazıl Kısakürek
Reşat Nuri Güntekin	gözlem	*Günler*	özel	*Gündökümü*
	İçe dönük	Tutanak	sanat	

1. Kemalettin Kamu'nun *İzmir Yollarında* adlı şiirinde, anlatım tekniği olarak .... türü kullanılmıştır.
2. Kişilerin anne, baba, akraba, arkadaş gibi yakınlarına yazdıkları mektuplara .... mektup denir.
3. *Zindandan Mehmet'e Mektup* ....'in mektup türünü kullanarak yazdığı şiirdir.
4. .... Fuzûlî'nin mektup türünde yazdığı bir eserdir.
5. Edebî mektupta ciddi bir üslupla .... ve düşünce konularının paylaşılması amaçlanır.
6. ....; geniş halk kitlelerini ilgilendiren bir konunun, alanında uzman kişilerce bir başkan yönetiminde dinleyiciler önünde tartışılmasıdır.
7. Mektuplarda sol üst köşede yer alan ...., mektup yazılan kişi ile samimiyete göre seçilir ve satır başı yapılarak yazılır.
8. ....; belgelenmesi gereken bir durumu, olayı tespit edenler tarafından imzalanan veya meclis, kurul, mahkeme vb. yerlerde söylenen sözlerin olduğu gibi yazıya geçirilmesi ile oluşan belgedir.
9. Şair Nigâr Hanım'ın .... adlı eseri günlük türünün örneklerindendir.
10. Andre Gide'in (Andre Jid) .... adlı romanı günlük şeklinde yazılmıştır.
11. Günlüğün genel ağ ortamına taşınmış hâline .... denir.
12. Günlüklerde .... ve kişisel izlenimlerin önemli bir yeri vardır.
13. Cemal Süreya'nın .... adlı eseri günlük türünün örneklerindendir.
14. .... günlüklerde yazar; okuduğu bir kitaptan, bir dostundan ya da bir arkadaşından bile söz ederken sürekli kendini öne çıkarır.
15. *Çalıkuşu*, ... tarafından günlük yazı türü kullanılarak yazılmış bir eserdir.

Aşağıda yer alan çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Aşağıdaki yazar-eser eşleştirmelerinin hangisinde yanlışlık yapılmıştır?

A) *Seyahat Jurnali* - Direktör Ali Bey
B) *Yaşamak* - Cahit Zarifoğlu
C) *Anılarda Görmek* - Oktay Akbal
D) *Hayatımın Hikâyesi* - Şair Nigâr Hanım
E) *Uçuş Günlüğü* - Salâh Birsel

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bilgi yanlışı vardır?

A) Mektuplar; özel mektuplar, resmî mektuplar ve iş mektupları olmak üçe ayrılır.
B) Sanatçılar arasında yazılan mektuplara edebî mektup denir.
C) Mektuplarda kâğıdın sağ üst köşesine mektubun yazıldığı yer ve tarih yazılır.
D) Dilekçe üst makama yazılıyorsa "Gereğini rica ederim." saygı sözüyle bitirilir.
E) Tutanaklarda yer, tarih ve saat mutlaka belirtilmelidir.

3. Özel mektup ve edebî mektubun karşılaştırıldığı aşağıdaki yargılardan hangisi <u>yanlıştır</u>?

A) İkisi de gönderici ile alıcı arasındaki yakınlığa göre değişen bir hitapla başlar.
B) Özel mektuplarda sağ üst köşeye tarih, sağ alt köşeye isim; edebî mektuplarda ise sağ üst köşeye tarih, sol alt köşeye isim yazılır.
C) Özel mektuplar arkadaş, dost ve akrabalar arasında yazılırken edebî mektuplar tanınmış sanatçılar, düşünürler vb. kişiler arasında yazılır.
D) Özel mektuplarda samimi bir üslup kullanılırken edebî mektupta daha ciddi bir üslup kullanılır.
E) Özel mektupta günlük konuşma dili kullanılırken edebî mektupta sanat değeri taşıyan bir dil kullanılır.

4. Aşağıdakilerin hangisi günlük yazı türünün özelliklerinden biri <u>değildir</u>?

A) Yazarın iç dünyasını, yaşadıklarını, tanık olduğu olayları yansıtır.
B) Tarihî olayların aydınlatılmasına yardımcı olur.
C) Genellikle yazarın kendisiyle dertleşmesi söz konusudur.
D) Yazarın ölümünden sonra yakınlarınca yayımlanabilir.
E) Genellikle nesnel bir anlatım söz konusudur.

5. Romanının başkahramanı Feride, öğretmenliğe başlayınca bir "günlük" tutmuş; başından geçen her şeyi günü gününe bir deftere yazmıştır. Hayrullah Bey bu defteri bulur, okur ve saklar. Hastalanınca Feride'ye kendisinin ölümünden sonra ara sıra teyzesinin yanına gitmesini ve verdiği kapalı zarfı Kâmuran'a teslim etmesini vasiyet eder. Feride; Hayrullah Bey'in ölümünden sonra, vasiyeti yerine getirmek için zarfı Kâmuran'a verir. Zarfın içinde Hayrullah Bey'in bir mektubu ile Feride'nin "günlük"ü vardır. Hayrullah Bey, Kâmuran'a yazdığı mektupta Kâmuran'dan Feride'yi bir daha bırakmamasını istemektedir. Kâmuran mektubu ve Feride'nin günlüğünü sabaha kadar okur, her şeyi öğrenir. Ertesi gün gidecek olan Feride'yi bırakmaz ve Feride'yle evlenirler.

Bu parçada hakkında bilgi verilen eser aşağıdakilerden hangisidir?

A) *Yaban*
B) *Acımak*
C) *Çalıkuşu*
D) *Mutallaka*
E) *Evli Bir kadının Günlüğünden*

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ek fiil <u>yoktur</u>?

A) Giydiği palto oldukça eskiydi.
B) Eğer gelirse ödevi bitiririz.
C) Beni hep korur, hiç üzmezdi.
D) Uzun zamandır aradığı, bu boyaydı.
E) Onu getirebilmek için çok savaştı.

7. İki gözüm, beni mazur görün; mektubunuza ancak şimdi cevap verebiliyorum. Resmî işlerim tahmin ettiğiniz gibi çoktur. Fakat sizin için ve edebiyat için iki elim kanda olsa yine vakit bulurum. (...)

Bana kendi eserlerim hakkında bazı şeyler soruyorsunuz. Bunlardan kâfi derecede bahsetmiştik, zannediyorum. İsmini zikrettiğiniz romanların hiç şüphesiz doğrudan doğruya realiteden alınmış tarafları çoktur. Ben romanlarımdaki şahsiyetlere daima tanıdığım kimselerle kendimden bir şey koymuşumdur. Fakat mesela filan (tip) mutlaka hayattaki falan değildir. Belki birkaç tipin halitasıdır (alaşım). Hikâye tarafı da daima yaşadığım vakalara istinat etmekle beraber, hiç şüphesiz bu vakalar oldukça değiştirilmiştir. (...)

Bu parça hangi mektup türünden alınmıştır?

A) İş mektubu
B) Resmî mektup
C) Özel mektup
D) Edebî mektup
E) Dilekçe

8. Dün akşam genç bir şairin evinde toplandık. Konuklardan biri kitaplıktan çekip çıkardığı bir kitaba daldığı, bir başkası da limonata ve böreklerin verdiği hoşlukla gevşediği sırada, ev sahibi; bana, taslak hâlindeki bir şiirini okuyarak şiir üzerindeki düşüncemi sordu. Ben, şiir bitmeden bir şey söylememe olanak olmadığını anlattım. O, üsteledi ve taslak hâlindeki şiiri değil de içindeki düşünceleri nasıl bulduğumu söylememi istedi. Ben; yeniden, önemli olanın, düşünceler değil de şiir olabileceğini açıkladım. Ama ev sahibi gene, bir önceki sözü üzerinde inat edince ben de ona Mallarme'nin (Malarme) Degas'ya (Dega) olan yanıtını yineledim: "Şiir, düşüncelerle değil sözcüklerle yazılır."

Bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Yazarın şiir hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir.
B) Anlatımda benzetmelere ağırlık verilmiştir.
C) Yazarın iç dünyasına ait ayrıntılara yer verilmiştir.
D) Yazarın bazı yazarlarla ilgili görüşlerine yer verilmiştir.
E) Yazıldığı dönemin siyasi hayatını anlatan bir günlükten alınmıştır.

9. Çok değil, daha bundan birkaç ay öncesinde biri bize, "Tüm insanlar, bir virüs nedeniyle evlerine kapanacak; o sıcak ilişkiler mesafelerle bölünecek." dese bir film senaryosundan bahsettiğini düşünürdük. Ama ne yazık ki gerçek bu artık. Kendi güvenli sığınaklarımıza çekildik. Tüm o telaşelerimiz son buldu ve hiç olmadığı kadar boşluktayız. İnsan, bu boşlukta ister istemez kendi iç dünyasında bir gezintiye çıkıyor. Dış dünyada ve ilişkilerimizde yaşanan bu beklenmedik değişim, iç dünyamıza da yansıyor. İşte tam da bu durumda belki de hepimizin bir defter çekip bu yaşananları ve kendi iç dünyamızdaki yansımalarını günlük olarak kaleme alması gerekiyor. Bilgi, bu virüsten güçlü ve ondan çok daha hızlı yayılıyor. Bu nedenle "Bu virüs, insanlığa ve bize neler öğretti? İnsanlığı nasıl değiştirdi?" sorularını, tarihin tanıkları olarak cevaplamak sorumluluğumuzdur. Bu tanıklığımızın kendi penceremizden yansımasını insanlık için not düşmenin vaktidir.

Bu parçadan hareketle günlük yazı türüyle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Gözlem ve kişisel izlenimlere yer verilir.
B) Yazarın yaşamından izler taşır.
C) Yazarın iç dünyasını yansıtır.
D) Yazıldığı dönemle ilgili ayrıntılara ulaşılabilir.
E) Sözcükler genellikle gerçek anlamlı kullanılır.

10. (I) Türk edebiyatında günlük türünün ilk örnekleri ruznamelerdir. (II) Vakayiname, seyahatname, sefaretname gibi eserlerde günlük türüne özgü özelliklere rastlanmaktadır. (III) Türk edebiyatında günlük türünün Batılı anlamdaki ilk örnekleri Servetifünun Dönemi'nde görülmeye başlanmıştır. (IV) Direktör Ali Bey'in görev amaçlı seyahatlerinde tuttuğu notlardan oluşan *Seyahat Jurnali* türün Batılı anlamdaki ilk örneğidir. (V) Bunu, şair Nigâr Hanım'ın *Hayatımın Hikâyesi* adlı eseri takip etmiştir.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlışı vardır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

11. İki Gözüm Hasan-Âli,
Mektubunuzda bana bazı sualler yazıp zarfın içine koyduğunuzu bildiriyorsunuz. Hâlbuki zarftan böyle bir şey çıkmadı. Tabii olarak son günlerimiz biraz dalgınlık içinde geçiyor. Ben de bana verdiğiniz "Kiralık Konak"ı otelde unutuvermişim. Binaenaleyh benden onun iadesini beklemeyiniz. En iyisi doğrudan doğruya kitapçıya göndermektir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine yer verilmemiştir?

A) Birleşik çekimli fiil
B) Ek fiil
C) Geçişli fiil
D) Basit, türemiş ve birleşik fiil
E) Dilek kipiyle çekimlenmiş fiil

12. (I) Bir yığın can sıkıntısı, üzüntü ve yorucu iş arasında mektubuna cevap veremedim. (II) O, bir tarafa, o güzel makalene de vaktinde teşekkür etmek lazımdı. (III) Fakat daha iyisi tebrik etmeliyim. (IV) Çünkü hakikaten güzel makaleydi. (V) Artık, birinci sınıf bir muharrir olduğuna hiç şüphe etmiyorum.

Bu parçada numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) I. cümlede basit çekimli, birleşik yapılı bir fiil vardır.
B) II. cümlede ek fiil vardır.
C) III. cümlede basit fiil vardır.
D) IV. cümlede durum zarfı vardır.
E) V. cümlede birleşik yapılı bir fiil vardır.

13. "Yazmakla büyük bir huzur bulacağımı gençlik günlerimde düşünemezdim." **cümlesindeki altı çizili fiil ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Birleşik yapılıdır.
B) Tezlik anlamı taşımaktadır.
C) I. tekil kişiye göre çekimlenmiştir.
D) Birleşik çekimlidir.
E) Geçişli fiildir.

14. Bırakamayacağım bu mektupları, benim sevgili okurum. Bırakamayacağım diyorum ya, yalnız benim elimde mi sanki? Ya onlar beni bırakırlarsa? Er geç bırakacaklar elbette. "Tutkularımız bizi bırakınca biz onları bıraktık sanır da övünürüz." diye acı acı güler La Rochefoucauld (La Roşufikult). Şimdi bunları yazmakta da yazdıktan sonra okumakta da bana hiçbir yazımın vermediği bir tat buluyorum; mutluluğun ta kendisi denecek bir duygu, bir ışık sarıyor içimi.

Bu parçadaki çekimli fiillerde aşağıdakilerden hangisine yer verilmemiştir?

A) Birleşik fiil
B) Edilgen fiil
C) Dönüşlü fiil
D) Birleşik çekimli fiil
E) Geçişli fiil

15. Bugün oldukça yoruldum günlüğüm. Biraz önce kızımı uyuttum ve seni elime alabildim. Ne acayip bir gündü! Uzun zamandır görmediğim, çok özlediğim Merve'm geldi işe. O kadar işin içinde beni epeyce güldürdü. O kadar gülmenin ardından da ağlaştık biraz. Gülmek ve ağlamak kardeş, derler. Ne kadar doğru!

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine yer verilmemiştir?

A) Etken fiil
B) Oldurgan fiil
C) Ettirgen fiil
D) İşteş fiil
E) Dönüşlü fiil

16. (I) Bu hafta senden 19 eylül tarihli bir mektup aldım. (II) Hürriyet'le Türkan'dan da 24 tarihli mektuplar geldi. (III) Senin ve Anne'nin 24 tarihli mektuplarınız gelmedi, yazmadınız mı yoksa? (IV) Siz postacının yolunu bekliyorsunuz da ben burda beklemiyorum mu sanıyorsunuz? (V) Ben şimdi rahat isem de sizin halinizi düşünerek muzdarip oluyorum.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yapılmamıştır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

17. (I) Oğuz Atay'ın başyapıtlarından birisi olarak kabul edilen eseri "Tutunamayanlar"dır. (II) Roman kahramanlarından biri olan Selim, günlük tutmaktadır. (III) Bu günlükte arkadaşlarından, ailesinden, lise ve ortaokul yıllarından, düzenledikleri tiyatrolardan ve çocukluğundan bahseder. (IV) Tuttuğu günlükler, psikolojik dengesini kaybetmek üzere olan Selim'in dünyasını farklı bir açıdan yansıtmaktadır. (V) Okur; metnin (günlüğün) özellikle son sayfalarında, Selim'i hayata bağlayan hiçbir şeyin kalmadığının farkındadır artık.

Numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) I. cümlede belgisiz zamir vardır.
B) II. cümlede çekimli fiil vardır.
C) III. cümlede birleşik fiil vardır.
D) IV. cümlede belirtme sıfatı vardır.
E) V. cümlede çekimli fiil vardır.

18. (I) Bilimkurgu yazarı olan Isaac Asimov 1920 Rusya doğumludur. (II) Hali hazırda ülkemizde en çok kitabı basılan, en çok bilinen ve en çok okunan yazarlardandır. (III) Orijinal adı "I, Robot" olan ve Türkçesini "Ben, Robot" ismiyle bildiğimiz robot öykülerinden oluşan antolojisi, ilk kez Gnome Press tarafından 1950'de yayımlanmıştır. (IV) Bu eser, kitap haline getirilmeden önce bazı öyküleri dergilerde yayımlanmıştır. (V) Dönemine göre sıradışı sayılan bu öyküler günümüze kadar birçok okurun ilgisini çekmeyi başarmıştır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yoktur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

19. Herkeslerden Sevgili Aliye ( )
İnsanların hepsi bir değildir ( ) Senin anlattığın Selma'nın nikâhlısı gibi insanlar da bulunur. ( ) Viyolonsel ( ) hikâyesindeki gibi insanlar da ( ) Ben kendim iyi insan olmayı isterim fakat kötü olanlara da hayretle bakmam.

Bu parçada yay ayraçla ( ) belirtilen yerlere aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

A) (,) (.) (-) (-) (.)
B) (!) (!) (") (") (.)
C) (,) (.) (-) (-) (...)
D) (,) (.) (") (") (...)
E) (!) (.) (") (") (!)

20. Gene bir dergi ( ) bilmem hangi yazarın bir hikâyesini başka bir yerden aldığını haber veriyor. Böyle işlerle uğraşanlar var ( ) Bir kere şunu sorayım ( ) Ne olmuş almışsa ( ) Siz bir hikâye okuyorsunuz ( ) onda anlatılanı önce şu düşünmüş yahut bu düşünmüş size ne? Dünyanın büyük yazarları hikâyelerini kendi mi uyduruyor?

Aşağıdakilerin hangisi yay ayraçla belirtilen yerlerin herhangi birinde kullanılamaz?

A) Noktalı virgül
B) Ünlem işareti
C) Virgül
D) Soru işareti
E) İki nokta

Aşağıdaki metni okuyunuz ve soruları bu metne göre cevaplayınız.

İzmir, 13.4.1941 (Sadeleştirilmiştir.)

Sevgili Ziyacığım,
İzmir'de ne arıyorum diye hayret etme. Sadece askerliğimi yapıyorum. Herhâlde sen beni Ankara'da zannediyordun. 12 Mart'tan beri hazırlık kıtasındayım. Haftaya Ankara'ya Yedek Subay Okuluna gidiyorum. Şimdilik askerî disiplinden şikâyetim yok. Burada kiminle beraber olduğumu tahmin et bakalım? Aklına gelmez diye derhâl söyleyeyim: Kenan Hulusi'yle beraber. Hulusi ha bire hikâye yazıyor. Hâlbuki ben, bir türlü kalemi elime alamıyorum. Ancak sana gönderdiğim şiiri tamamlayabildim. Bu şiiri Muhtar'a verirsin, mümkünse bir sayfada çıkmasını rica edersin. "Yücel" mecmuası, İzmir'de iyi satış yapıyor. Bizim hazırlık kıtasındaki çocuklar da mecmuayı çok beğeniyorlar. Muhtar'a bu müjdeyi verebilirsin, selamlarımla beraber.
Kıtada temas ettiğim çocukların çoğu bizi tanıyor hatta şiirlerimizden ezbere mısralar okuyacak kadar. Tabii bu durum, hepimizin hesabına çok hoşuma gitti. Şiir ve hikâye meraklıları da yok değil. Özetle, askerlikte sıkılmıyorum. Yedek Subay'da, daha birçok arkadaşımız da bize "Oktay, Orhan vs." katılacakları için oradaki hayatımızın daha enteresan olacağı muhakkak. Siyasi vaziyet de pek iç açıcı olmamakla beraber hadiselerin seyrini sükûnetle takip etmek lazım. Belki seni de tekrar göreceğimizi ve kucaklayacağımızı ümit ediyorum.
(...)
Hasretle gözlerinden öper, seni Allah'a emanet ederim Ziyacığım.

Cahit Sıtkı Tarancı

Cahit Sıtkı Tarancı, *Ziya'ya Mektuplar*

1. **Cahit Sıtkı Tarancı'nın Ziya Osman Saba'ya yazdığı bir mektuptan alınan bu metnin planı, içeriği, dil ve anlatımı hakkında bilgi veriniz.**

   Plan:

   ....

   ....

   İçerik:

   ....

   ....

   Dil ve anlatım:

   ....

   ....

2. **Bu mektubun yazılma amacı ve içeriğinden hareketle türünü belirleyiniz.**

   ....

   ....

   ....

3. Bu mektuptaki gerçeklikten hareketle mektupların sanat ve siyaset tarihiyle ilişkisini belirleyiniz.

....
....
....

4. Bu mektuptan hareketle yazarla ilgili hangi bilgilere ulaşılabilir?

....
....
....
....
....
....

5. Mektuplarda yazarların yaşamı dışındaki bilgilere (sosyal, kültürel, askerî, siyasi vb.) de ulaşılabilir. Bu mektuptan hareketle bunlara örnek bulunuz.

....
....
....
....
....
....

6. Bir sanatçı tarafından yazılan mektuplardan sanatçı ile ilgili hangi bilgilere ulaşılabilir?

....
....
....
....

Aşağıdaki metni okuyunuz ve soruları bu metne göre cevaplayınız.

28 Aralık Çarşamba Ocak'ın 29'unda tam on yıl olacak. Ziya Osman Saba'yı karlı bir havada Eyüp'te toprağa vermiştik. Yıllar çabuk mu geçiyor belirli bir yaştan sonra? Çocuklukta günler, haftalar bitmezdi bir türlü. Ama yolun yarısına gelince her şey kopuk bir film gibi akıveriyor... Ziya Osman'ı son görüşümde ince bir dosya çıkarmıştı çekmeceden. "Nefes Almak" yazıyordu üzerinde. Yeni kitabıydı. "Ölümümden sonra çıkacak." demişti. "Haydi haydi!" demiştim, "Okurları o kadar bekletmeye hakkın var mı?" Gülümsemişti, birkaç hafta sonrasını mı düşünerek. Ben düşünememiştim o günden ötesini. Canlı bir insanın, hele bir dostun, bir sevilenin yok olabileceğini düşleyemiyoruz. On yıl geçip gitmiş bile. Şiirlerini karıştırıyorum. Bilmeyen, Ziya Osman'ı yaşamı süresince ölümü özleyerek bekleyen biri sanır. Hep ölüm, hep ölüm düşünceleri... O, ölüm yerine dünyada bulunamayacak bir çeşit "yaşam"ı özlüyordu.

Oktay Akbal, *Anılarda Görmek*

1. Bu parçadaki çekimli fiilleri bularak kiplerini belirtiniz.

ÇEKİMLİ FİİL	KİP	ÇEKİMLİ FİİL	KİP

2. Bu parçadaki çekimli fiillerin yapılarını inceleyiniz.

ÇEKİMLİ FİİL	YAPI	ÇEKİMLİ FİİL	YAPI

3. **Bu parçadaki ek fiilleri bularak tabloya yazınız.**

4. **Bu parçadaki çekimli fiillerin öznesine ve nesnesine göre çatılarını inceleyiniz.**

ÇEKİMLİ FİİL	ÖZNE	NESNE	ÇEKİMLİ FİİL	ÖZNE	NESNE

5. **Bu parçadaki altı çizili sözcük ve sözcük öbeklerinin türlerini belirleyiniz.**

SÖZCÜK	TÜRÜ	SÖZCÜK	TÜRÜ
on		yeni	
karlı		sonra	
çabuk		haydi	
bir		birkaç	
bir türlü		ben	
ama		o	
her		hele	
kopuk		bile	
gibi		süresince	
son		özleyerek	

Aşağıdaki metni okuyarak soruları cevaplayınız. (Alıntılanan metnin aslına sadık kalınmıştır.)

EDEBİYATIMIZDA MEKTUP TÜRÜ

Bir edebî tür olarak mektubun edebiyatımızda çok eski geçmişi vardır. Doğu Türkistan'da ele geçen Uygur Türkçesine ait metinlerde bile mektup örneklerine rastlanmaktadır. Fatih Sultan Mehmet zamanına ait bazı mektuplardaki hitap şekilleri ve ifadeyi süsleyen manzum parçalar dikkate değer. Fuzuli, yazdığı ünlü "Şikâyetnâme"siyle eski edebiyatımızın ilgi çekici bir mektup örneğini vermiştir. Tanzimat Dönemi'nde Şinasi'yle birlikte gelişen yeni nesir anlayışı mektup türüne de yansımıştır. Dönemin en çok mektubu bulunan edebiyatçılarından biri Namık Kemal'dir.

Modern edebiyatımızın her döneminde mektuplaşma, her şeyden önce bir zevk ve alışkanlık olarak şairlerimiz ve yazarlarımız arasında rağbet görür. Şairler ve yazarlar, sanat ve edebiyat yolunda neler yaptıklarını, eserlerini nasıl hazırlayıp ortaya koyduklarını çeşitli amaçlarla kaleme aldıkları mektuplarda anlattıkları gibi, bu yazışmalarda kendi yaşamlarına dair bilgiler de verirler. Bütün bunlar, araştırmacıların ve okuyucuların mektup türüne duydukları ilgiyi artırmıştır. Böylece Tevfik Fikret'ten Ahmet Haşim'e, Ziya Gökalp'ten Yahya Kemal'e, Ahmet Hamdi Tanpınar'dan Cahit Sıtkı Tarancı'ya ve Sait Faik Abasıyanık'a varıncaya kadar modern edebiyatımızın her dönemine mensup, pek çok sanatçının mektuplarını ortaya çıkarmıştır.Yakın dönemde mektup biçiminde yazılmış pek çok şiir, hikâye, roman, anı, deneme, gezi gibi türler incelendiğinde bu ürünlerin anlatımında mektup tarzının kullanıldığı görülmektedir: Bedri Rahmi Eyuboğlu, *Kardeş Mektupları* (1985); Samiha Ayverdi, *Mektuplardan Gelen Ses* (1985); Sait Faik Abasıyanık, *Sevgiliye Mektup* (1987); Nazım Hikmet, *Piraye'ye Mektuplar I-II* (1988); Sait Faik Abasıyanık, *Bitmemiş Senfoni/Bitmemiş Hikâyeler- Oyunlar-Mektuplar* (1989); Salah Birsel, *Geceyarısı Mektupları* (1991)...

Modern edebiyatımızda mektup adıyla veya mektup tarzında pek çok şiir yazılmıştır. Tevfik Fikret'in "Bir Mektuptan", Halit Fahri Ozansoy'un "Bayram Mektubu", Necip Fazıl Kısakürek'in "Zindandan Mehmet'e Mektup", Halim Yağcıoğlu'nun "Atatürk'ten Son Mektup", Orhan Veli Kanık'ın "Oktay'a Mektuplar" bu tarzda yazılmış şiirlerin birkaçıdır.

Mektup tekniği, nazımda olduğu gibi nesirde de özellikle roman ve hikâyede daha yaygın biçimde kullanılan anlatım tekniklerinden biridir. Mektup biçiminde yazılmış roman türünün ilk örneklerine daha Tanzimat Dönemi'nde rastlanması hayli dikkat çekicidir. Bir anlatım yeniliği olarak bu tekniği Hüseyin Rahmi'nin *Mutallaka* (1898), Halide Edib Adıvar'ın *Handan* (1912) ile Reşat Nuri Güntekin'in *Bir Kadın Düşmanı* (1927) adlı romanlarında da görmek mümkündür. Bu diziye, son yılların romanlarından Leyla Erbil'in *Mektup Aşkları* (1988), Cengiz Dağcı'nın *Anneme Mektuplar* (1988), Oya Baydar'ın *Kedi Mektupları* (1992), Nazlı Eray'ın *Yıldızlar Mektup Yazar* (1993), Ayla Kutlu'nun *Emir Bey'in Kızları* eserleri de eklenmelidir. Tıpkı romanda olduğu gibi hikâyede de kullanılan mektup tekniğinin ilk olgun örnekleri, daha çok Servetifünûn Dönemi'nde verilir. İlk kullananlar arasında, Ahmet Hikmet Müftüoğlu (*Çiçekler*), Halit Ziya Uşaklıgil (*Bir Valide Tarafından*) ve Mehmet Rauf (*Bir Mevsimin Hikâyesi*) gibi yazarlar bulunmaktadır. Millî Edebiyat Dönemi'nde mektup-hikâye örneği veren yazarlar arasında ise Yakup Kadri Karaosmanoğlu (*Bir Ölünün Mektupları*), Halide Edip Adıvar (*İmzasız Mektuplar*), Reşat Nuri Güntekin (*Sönmüş Yıldızlar*) gibi isimler yer almaktadır. Bu isimlere Cumhuriyet Dönemi'nde Memduh Şevket Esendal (*Bir Kadının Mektubu*), Sait Faik Abasıyanık (*Sevgilime Mektuplar*), Haldun Taner (*Şeytan Tüyü*), Oğuz Atay (*Bir Mektup*), Mustafa Kutlu (*Menekşeli Mektup*) gibi yazarları da ekleyebiliriz.

Hikâye ve romanın dışında, mektup biçiminde kaleme alınmış seyahat/gezi kitapları arasında Halit Ziya Uşaklıgil'in *Almanya Mektupları* (1915-1916), Cenap Şahabettin'in *Avrupa Mektupları* (1919, yb.1997) ve *Hac Yolunda* (1909, yb.1996), Ahmet Rasim'in *Romanya Mektupları* (1917), Falih Rıfkı Atay'ın *Londra Konferansı Mektupları* (1933) yer alır.

(Düzenlenmiştir.)

Donbay, A. (2011). *Edebiyatımızda "Mektup" Türü ile İlgili Başlıca Çalışmalar*

1. Edebiyatımızda, mektup türünün anlatım özelliklerini birçok sanatçımızın diğer türlerde kullanmasının nedenleri sizce neler olabilir?

2. Bir araştırmacı olsaydınız edebiyatımızın hangi dönemine ait mektup örneklerini ve bu türde eser vermiş sanatçıları araştırmak isterdiniz? Neden?

3. Metinde Tanzimat'tan günümüze kadar mektup türünde yazılmış ya da mektup türünün özelliklerini gösteren eser sayısının edebiyatımızın önceki dönemlerine göre daha fazla olduğu belirtilmektedir. Sizce bunun nedenleri neler olabilir?

Aşağıdaki metni okuyarak soruları cevaplayınız. (Alıntılanan metnin aslına sadık kalınmıştır.)

23 Temmuz

Kınalar köyüne giderken bir boğaz vardır. Her yaz bir kere uğramadan edemediğim bir yer, bir çeşit "yılın nirengi noktası" benim için. Bu yıl, bahar selleri yüzünden suları çoğalmış boğazın. Eskiden üstüne çöktüğümüz taşlar silinip gitmiş. Su, kayaları tarayarak inmiş aşağılara, koca parçalar kopararak tabanına yığmış, ağaçları köklerinden söküp ters çevirmiş. Ölü bir bitkiler dünyası. Yüksek sesle konuşmaktan bile ürkülüyor. Sivri, dengesiz kayalar iğreti, asılı duruyor tepede, göğe bir anlığına ilişmişçesine. Derler ki su, tepesindeki dağlarla dipteki boşluğun tam ortasındadır.

Köylülerden uğrayan yok oraya, köy yolu çok önce bitiyor. Kayalardan kopan taşları, suyu atlayarak giriyorsunuz boğazın kovuğuna. Yalak tepelerde kalıyor. Yalnız yaban nanesinin kokusu duyuluyor derin sessizlikte, bir de kaynağı belirsiz garip bir vızıltı: belki de sessizliğin kendisidir. Boğazın suyu serin, tatlı; yeşil, çürük, ezilmiş ot kokuyor. Sanki yıllardır beklemiş bir sandık yeni açılmış. Yüzerken, kayaların araları karanlık, güneşin azıcık sarılaştırdığı bölgeler ortalarda. Bütün bunlar on beş kulaçlık bir alanda olup bitiyor. On beş kulaç ötede ufak bir çavlan akıyor, yeniliyor havuzu. Nereden geldiği belli değil; kayaların üstüne çıkılamıyor ki. Her şey, doğa ilk yaratılmışçasına kaygan, belirsiz, umdurucu, ürkütücü. Bir şeye ramak kalmış gibi. Bir jeolojik dönem bitmek üzere gibi. Dipteki bataklığı çevreleyen kayalar, adsız otlarla kaplı. Garip sürgünler fışkırmış dört yandan çünkü küçük çavlan bu yıl daha da güçlenmiş, gürleşmiş. Sarı, mor, boz dikenler de daha bir sıkı sarılmışlar toprağa. Su, sığlaşıp sığlaşıp ansızın insanboyunu geçiyor. Kim bilir kaç yüzyıllık kaplumbağalarla suda oynayıp duran yılanbalıklarından başka canlı yok.

Garip bir sınama yeri. Kişiye yaşadığını, soluduğunu dolaysız anlatan, korkuyu ama korkudan vazgeçmemeyi de öğreten, sularında yüzülmesiyle gencelen bir boğaz.

(Alınmıştır.)

Uyar, T. (2003). *Gündökümü I-Bir Uyumsuzun Notları.* İstanbul: YKY.

Kelime Dağarcığı

çavlan: Çok akışlı büyük çağlayan.

1. **Verilen günlük örneğinde** "Kınalar köyüne giderken bir boğaz vardır. Köy yolu çok önce bitiyor. On beş kulaç ötede ufak bir çavlan akıyor." **gibi bilgilendirici ifadelerin kullanılmasının metinde anlatılanlara katkısı nelerdir?**

....
....
....
....
....

2. **Biyografi; gerçek olan bir tarif, bir tanımdır. Buna göre Behçet Necatigil'in anlatılan kişilik özelliklerini göz önünde bulundurarak onu üç cümle ile tanımlayınız.**

Garip bir sınama yeri. Kişiye yaşadığını, soluduğunu dolaysız anlatan, korkuyu ama korkudan vazgeçmeyi de öğreten, sularında yüzülmesiyle gencelen bir boğaz. ....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

3. **Günlükte yazarın yorum ifadelerini fazla kullanmasını metin ve okuyucu açısından değerlendiriniz.**

....
....
....
....
....
....

4. **Sizce günlük örneğinde sadece bilgi verici ifadeler kullanılsaydı metnin anlatımında ne gibi farklılıklar olurdu?**

....
....
....
....
....
....

Doğru/Yanlış-I

Aşağıdaki sözcüklerin yazımının doğru olup olmadığını tespit edip işaretleyiniz. Yazımı yanlış olan sözcüklerin doğru şekillerini pembe kutuya yazınız.

AKLI SELİM	→	D	Y ✓	→	AKLISELİM
BAŞAKTÖR	→	D	Y	→	
CANAYAKIN	→	D	Y	→	
ANADİL	→	D	Y	→	
ENTELEKTÜEL	→	D	Y	→	
HUZUR EVİ	→	D	Y	→	
BİLİNÇALTI	→	D	Y	→	
HAVAALANI	→	D	Y	→	
ÖĞE	→	D	Y	→	
İLÜZYON	→	D	Y	→	
İSTİKLÂL	→	D	Y	→	
HİÇ KİMSE	→	D	Y	→	
YADA	→	D	Y	→	

Doğru/Yanlış-II

Noktalama işaretlerinin kullanımı ile ilgili bilgiler doğru ise "D" yanlış ise "Y" kutucuğunu işaretleyiniz.

Soru bildiren ancak soru eki veya sözü içermeyen cümlelerin sonuna soru işareti konmaz.	D	Y
"mı / mi" ekini alan yan cümle temel cümlenin zarf tümleci olduğunda da cümlenin sonuna soru işareti konur.	D	Y
Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler tırnak içine alınır.	D	Y
Şart ekinden sonra virgül konmaz.	D	Y
Heceleri göstermek için eğik çizgi kullanılır.	D	Y
Kurum, kuruluş, kurul, birleşim, oturum ve iş yeri adlarına gelen ekler kesmeyle ayrılmaz.	D	Y
Tırnak içinde verilen cümlenin içinde yeniden tırnağa alınması gereken bir sözü, ibareyi belirtmek için yay ayraç kullanılır.	D	Y
Cümle içinde ara sözleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözlerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna virgül konur.	D	Y
Ek getirildiğinde Avrupa Birliği kesme işareti ile kullanılır.	D	Y
Hitap için kullanılan kelimelerden sonra noktalı virgül konur.	D	Y
Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan kelimeler arasına virgül konmaz.	D	Y
Arka arkaya sıralandıkları için virgülle veya çizgiyle ayrılan rakamlardan yalnızca sonuncu rakamdan sonra nokta konur.	D	Y

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

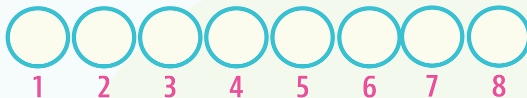
SOLDAN SAĞA

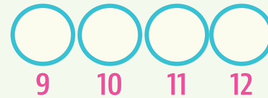
4. Reşat Nuri Güntekin tarafından günlük yazı türü kullanılarak yazılan romanın adı
5. Kurul gibi yerlerde söylenen sözlerin olduğu gibi yazıya geçirilmesi
8. "Romanya Mektupları" adlı eserin yazarı
9. Günlük yazı türünde kullanılan anlatım türlerinden biri
11. Halide Edip Adıvar tarafından mektup türü kullanılarak yazılmış roman
12. Salâh Birsel'in günlük yazı türünde yazdığı eseri
13. Günlük şeklinde düzenlenen "Suzan Defter" adlı hikâyenin yazarı

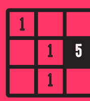
YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın mektup türünü kullanarak yazdığı bir romanı
2. Bireylerle iş yerleri arasında yazılan mektuplar
3. Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun mektup türüyle yazdığı bir hikâyesi
6. "Nezleli Karga" adlı eserin yazarı
7. Bir dileği bildirmek için resmî makamlara sunulan yazı
10. "Veba Yılı Günlüğü" adlı eserin yazarı

ANAHTAR KELİME

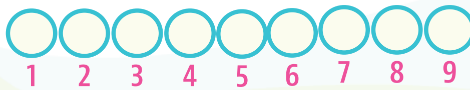
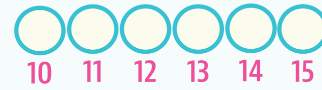

Kelime Avı

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

Soru	Harfler	Kutucuk numaraları
"Lokantanın Esrarı" adlı hikâyenin yazarı	NTEİMTREFYEÖS	3
Kamu kurum ve kuruluşları arasında ya da bireylerle bu kurum ve kuruluşlar arasında yazılan mektuplar	SEMKTPURMÎE	10, 6, 15
Dilekçelerde tarihin yazıldığı yer	TSLÖEAĞKŞA	5
Bir konunun, alanında uzman kişilerce bir başkan yönetiminde dinleyiciler önünde tartışılması	OUAKMÇURIT	1
Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun mektup yazı türünden yararlanarak yazdığı bir hikâyesi	AMCRNBİEERS	7, 11
"Babama Mektup" adlı hikâyenin yazarı	AAYUTĞOZ	13
Günlük türünün divan edebiyatındaki karşılığı	RAUENZM	2
"Yeryüzü Korkusu" adlı eserin yazarı	ABYOAKLATK	12, 4
"Günce" adlı eserin yazarı	AHÇTLAULRNAU	14, 8
"Öznel Günlük" adlı eserin yazarı	TEHLNASD	9
Yakup Kadri Karaosmanoğlu tarafından günlük yazı türü kullanılarak yazılan romanın adı	ABNAY	

ANAHTAR KELİME

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

CEVAP ANAHTARI

EŞLEŞTİRME - 1

1. H	6. G
2. D	7. E
3. A	8. C
4. I	9. F
5. Ç	10. B

EŞLEŞTİRME - 2

1. Ç	6. B
2. G	7. F
3. I	8. D
4. E	9. A
5. H	10. C

BOŞLUK DOLDURMA

1. mektup
2. özel
3. Necip Fazıl Kısakürek
4. *Şikâyetnâme*
5. sanat
6. Açık oturum
7. hitap
8. Tutanak
9. *Hayatımın Hikâyesi*
10. *Kalpazanlar*
11. blog
12. gözlem
13. *Günler*
14. İçe dönük

ÇOKTAN SEÇMELİ

1. E	11. A
2. D	12. C
3. B	13. B
4. E	14. B
5. C	15. C
6. E	16. B
7. D	17. E
8. A	18. C
9. E	19. D
10. C	20. A

AÇIK UÇLU SORULAR - I

1. Plan: Yazar, metne hitap sözüyle başlamıştır; sağ üst bölüme, yazıldığı yeri ve tarihi belirtmiştir. Yazar; yaşadıklarını, duygu ve düşüncelerine yer vererek anlatmıştır. Metnin sonunda selam ve dileklerini sunmuştur. Sağ alt bölüme adını yazmıştır. İçerik: Yazar; bu mektupta, bulunduğu yeri ve orada bulunma nedenini, kimle karşılaştığını, sanat çalışmalarını, psikolojik durumunu, dönemin siyasi hayatını, ümit ve dileklerini anlatmaktadır.

   Dil ve anlatım: Herhangi bir anlam karmaşasına yer vermeyecek şekilde, açık ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Sanatsal kaygılardan uzak bir şekilde, süs ve mecaza başvurmadan samimi bir anlatımla yazılmıştır. Soru cümleleri kullanılarak üslupta sohbet havası oluşturulmuştur.
2. Bu mektup; yazarın günlük yaşantısındaki olayları, durumları, duygu ve düşüncelerini ortaya koymak için yazılmıştır. Bu amaç doğrultusunda yazar, arkadaşıyla iletişim kurmuştur. Bu mektup; dönemin sanat konularına değinmektedir ve bir sanatçıdan başka bir sanatçıya yazılmıştır. Yazıldığı dönemin sanat anlayışına ışık tutmaktadır. Bu tür mektuplara edebî mektup denir.
3. Mektupta tarih belirtilerek mektubun yazıldığı dönem ortaya konulmaktadır. Yazar, bir arkadaşına samimi bir anlatımla duygu, düşünce ve yaşadıklarını anlatmaktadır. Birinci tekil kişiyle oluşturulan anlatımda inandırıcılık yönü yüksektir. Bu da mektubun gerçekliğe dayandığını göstermektedir. Gerçekliğe dayanan mektup türü; yazıldığı dönemin sanat yönelimleri, siyasi durumu ve olaylarıyla ilgili bilgiler içerdiğinden sanat ve siyaset tarihi için bir belge niteliğindedir.
4. Bu mektupta yazarın yaşadığı zaman ve mekân yazılmıştır. Yazarın 1941 yılında askerlik için İzmir'de olduğu, askerlik günlerinde pek şiir yazamadığı da belirtilmektedir. Kıtadaki gençlerin şiirlerini ezbere okuyor olması, yazarın o günlerde tanınmış bir şair olduğunu göstermektedir. Şiirlerinin mecmualarda yayımlandığı da verilen bilgilerdendir. Yazarın yedek subay olduğunda, "Oktay, Orhan" adlı arkadaşlarının da ona katılacağı belirtilmektedir.
5. * Kenan Hulusi'nin pek çok hikâye yazması

   * "Yücel" mecmuasının o yıllarda iyi satış yapması

   * Gençlerin; mecmuaları, şiirleri ve hikâyeleri takip etmesi

   * "Oktay, Orhan vs." olarak anılan kişilerin de o yıllarda asker olması

   * Siyasi vaziyetin pek iç açıcı olmaması
6. Bir sanatçı tarafından yazılan mektuplardan sanatçının kişiliği, yaşamı ve sanat anlayışıyla ilgili bilgilere ulaşılabilir.

AÇIK UÇLU SORULAR - II

1. Parçadaki çekimli fiiller ve kipleri:

ÇEKİMLİ FİİL	KİP	ÇEKİMLİ FİİL	KİP
olacak	Haber (Gelecek zaman)	demişti	Haber (Öğrenilen geçmiş zaman hikâyesi)
toprağa vermiştik	Haber (Öğrenilen geçmiş zaman hikâyesi)	gülümsemişti	Haber (Öğrenilen geçmiş zaman hikâyesi)
geçiyor	Haber (Şimdiki zaman)	düşünememiştim	Haber (Öğrenilen geçmiş zaman hikâyesi)
bitmezdi	Haber (geniş zaman hikâyesi)	düşleyemiyoruz	Haber (Şimdiki zaman)
akıveriyor	Haber (Şimdiki zaman)	gitmiş	Haber (Öğrenilen geçmiş zaman)
çıkarmıştı	Haber (Öğrenilen geçmiş zaman hikâyesi)	karıştırıyorum	Haber (Şimdiki zaman)
yazıyordu	Haber (Şimdiki zaman hikâyesi)	sanır	Haber (Geniş zaman)
çıkacak	Haber (Gelecek zaman)	özlüyordu	Haber (Şimdiki zaman hikâyesi)

2. Parçadaki çekimli fiillerin yapıları:

ÇEKİMLİ FİİL	YAPI	ÇEKİMLİ FİİL	YAPI
olacak	Basit fiil	demişti	Basit fiil
toprağa vermiştik	Birleşik fiil	gülümsemişti	Türemiş fiil
geçiyor	Basit fiil	düşünememiştim	Birleşik fiil
bitmezdi	Basit fiil	düşleyemiyoruz	Birleşik fiil
akıveriyor	Birleşik fiil	gitmiş	Basit fiil
çıkarmıştı	Türemiş fiil	karıştırıyorum	Türemiş fiil
yazıyordu	Basit fiil	sanır	Basit fiil
çıkacak	Basit fiil	özlüyordu	Türemiş fiil

3. Parçadaki ek fiiller:

bitmezdi	yazıyordu	demişti	var mı	düşünememiştim
çıkarmıştı	kitabıydı	demiştim	gülümsemişti	özlüyordu

4. Parçadaki çekimli fiillerin öznesine ve nesnesine göre çatıları:

ÇEKİMLİ FİİL	ÖZNE	NESNE	ÇEKİMLİ FİİL	ÖZNE	NESNE
olacak	Etken	Geçişsiz	demişti	Etken	Geçişli
toprağa vermiştik	Etken	Geçişli	gülümsemişti	Etken	Geçişsiz
geçiyor	Etken	Geçişsiz	düşünememiştim	Etken	Geçişli
bitmezdi	Etken	Geçişsiz	düşleyemiyoruz	Etken	Geçişli
akıveriyor	Etken	Geçişsiz	gitmiş	Etken	Geçişsiz
çıkarmıştı	Etken	Oldurgan	karıştırıyorum	Etken	Oldurgan
yazıyordu	Etken	Geçişli	sanır	Etken	Geçişli
çıkacak	Etken	Geçişsiz	özlüyordu	Etken	Geçişli

5. Parçadaki altı çizili sözcük ve sözcük öbeklerinin türleri:

SÖZCÜK	TÜRÜ	SÖZCÜK	TÜRÜ
on	Sayı sıfatı	yeni	Niteleme sıfatı
karlı	Niteleme sıfatı	sonra	Zaman zarfı
çabuk	Durum zarfı	haydi	Ünlem
bir	Belgisiz sıfat	birkaç	Belgisiz sıfat
bir türlü	Durum zarfı	ben	Kişi zamiri
ama	Cümle bağlacı	o	İşaret sıfatı
her	Belgisiz sıfat	hele	Sözcük bağlacı
kopuk	Niteleme sıfatı	bile	Durum zarfı
gibi	Benzetme edatı	süresince	Zaman zarfı
son	Sayı sıfatı	özleyerek	Durum zarfı

BECERİ TEMELLİ - I

1. Mektup türünün üslup özelliklerinin diğer edebî türlerde kullanılmasının birçok nedeni olabilir: Yazar kendi ruh hâlini daha iyi anlatmak için bu anlatım biçiminden faydalanmak isteyebilir. Türün üslup özelliklerinden faydalanarak okuyucuya daha yakın olma isteğinde olabilir. Sanatçı uzakta olan birine karşı duygularını mektup üslubuyla anlatmak isteyebilir. Bir roman ya da hikâyede mektup anlatım özelliklerini kullanmışsa bunun nedeni bu metinlerdeki olayların kurgudan çok gerçeklikle ilişkisini kurmak olabilir. Yazarların farklı üslupları kullanarak okuyucuya etkili bir şekilde hitap etmek isteği başka bir neden olabilir. Dönem sanatçıları arasında ortaya çıkan ortak bir anlayış olabilir.
2. Olası Cevaplar: Türkçemizin bilinen en eski dönemlerinden biri olan Uygur Türkçesi Dönemi'ne ait mektup örneklerini araştırmak isterdim. Edebî açıdan dönemin dil ve üslup özelliklerine dair daha fazla bilgi sahibi olmak, bunun yanında tarihî açıdan ise Türk insanının tarihî seyir içerisindeki yaşam koşulları ile ilgili bilgiler edinmek için mektup önemli bir belge niteliği taşımaktadır. Klasik Edebiyat Dönemi'nde yazılmış mektup türündeki eserleri araştırmak isterdim, divan edebiyatında dil özelliklerinin metinlere nasıl yansıdığını bir de mektup türü üzerinden görmek için. Tanzimat'tan yakın döneme kadar olan mektup türündeki eserleri araştırmak isterim. Bunun birçok sebebi var: Edebiyat alanındaki gelişmeler de bunlardan biridir. (Edebiyatımıza dâhil olan yeni türlerin mektuplara yansıması, bu dönemde sanatçıların birbirini tenkit ederken mektup türünü kullanması ve bu mektuplardaki edebî dil ve zevk...)
3. Metni incelediğimizde edebiyatımızda mektup türünün bilinen ilk örneklerinin Uygur Türkçesi Dönemi'ne kadar uzandığını görmekteyiz. İslamiyet'ten sonraki dönemlere baktığımızda İslamiyet'in etkisiyle birlikte edebiyatımıza dâhil olan bazı türlerde özellikle mesnevi türünde mektup anlatım özelliklerinden faydalanılmış, bunun örnekleri araştırmacılar tarafından ortaya konulmuştur. Özellikle Osmanlı Dönemi'nde bu türün anlatım özelliklerinden birçok nesir türünde faydalanılmıştır. Bu dönemin eserlerinin az görülmesinin nedenlerinden birincisi baskı imkânlarının kısıtlı olmasıdır. Eserde kullanılan alfabenin özellikleri ve eserin dil özellikleri diğer önemli nedenlerdendir. Ülkemizde matbaanın kullanılmasıyla birlikte gelişmeye başlayan şartlar, toplumu Tanzimat Fermanı'na götürmüştür. Tanzimat'la birlikte edebiyat, toplumu eğitici bir rol üstlenir. Edebiyatımız yeni türlerle tanışır. Yeni edebî türler ortaya konurken bu türlerde mektubun dil ve üslup özellikleri de kullanılmaya başlar. Ayrıca sanatçıların birbirini tenkit etme kanallarından biri de mektup türü olur. Bu mektuplaşmalar iki kişi arasında olduğu gibi açıktan da olmuş ve toplumun birçok kesiminin ilgisini çekmiş, sonuçta bu tür yazılar araştırmacılar tarafından derlenmiş ya da yazarı tarafından kitap olarak basılmıştır. Günün koşulları bunların paylaşımını kolaylaştırmıştır.

BECERİ TEMELLİ - II

1. Günlükte anlatılan boğazla ilgili okuyucunun bilgi edinmesini sağlar. Anlatımda inandırıcılığı arttırır. Bilgilendirici ifadelerde dil, göndergesel işlevde kullanılarak sade, gösterişsiz bir anlatım sağlanmıştır.
2. Olası Cevaplar: Garip bir sınama yeri. Kişiye yaşadığını, soluduğunu dolaysız anlatan, korkuyu ama korkudan vazgeçmemeyi de öğreten, sularında yüzülmesiyle gencelen bir boğaz. İnsanın kendine sınırlar koymadığı kendini özgür hissettiği bir yer. Doğanın huzur verici sonsuz güzelliklerinden bir parça...
3. Yazar metinde yorumlarıyla edebî bir dil kullanarak kelimelere yeni anlamlar yükler. Böylece okuyucuya bir anlam zenginliği sunar. Metinde geçen bu yorumlar, gerçeği süsleyerek okuyucunun zihninde anlatılanların canlanmasını sağlar, ayrıca hayal ve düşünce dünyasını geliştirir.
4. Metinde dil, baştan sona göndergesel işlevde; kelimeler gerçek anlamda kullanılır. Metin tek anlamlı, ifadeler açıklama tarzında olur. Kanıtlanabilir ifadeler kullanılır. Yorum cümlelerine yer verilmez.

Doğru/Yanlış - I

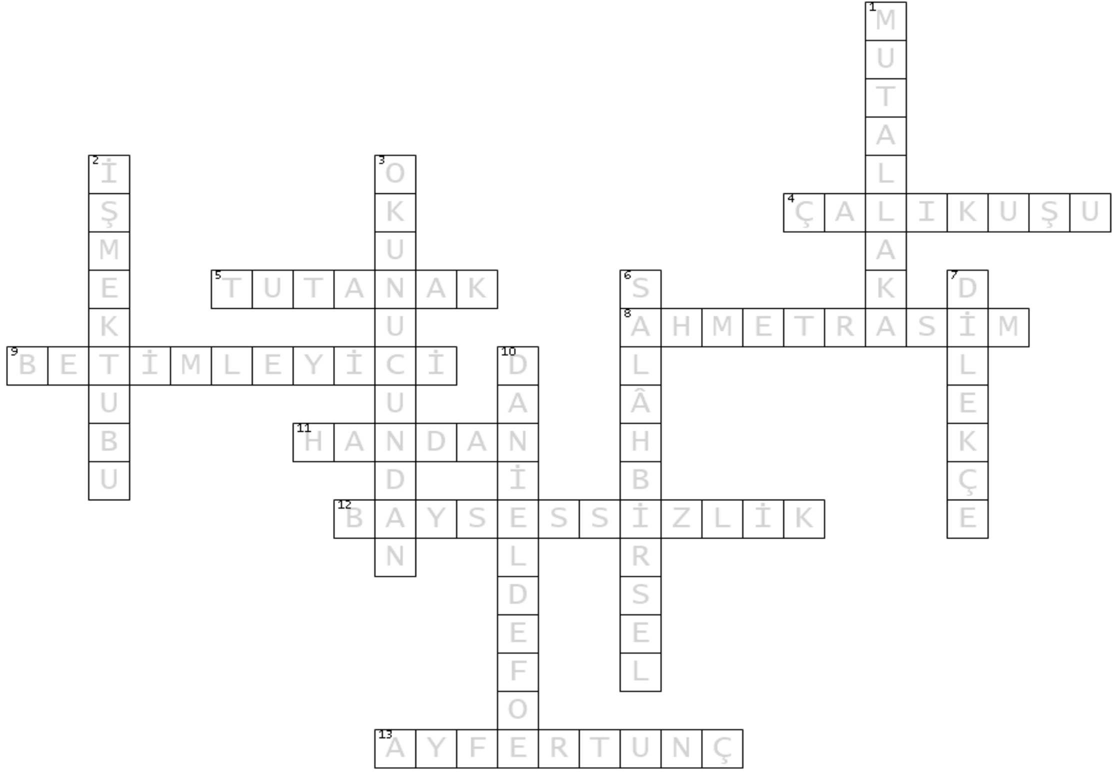
SÖZCÜK	D / Y	DOĞRU SÖZCÜK
AKLI SELİM	Y	AKLISELİM
BAŞAKTÖR	D	
CANAYAKIN	Y	CANA YAKIN
ANADİL	Y	ANA DİL
ENTELEKTÜEL	D	
HUZUR EVİ	Y	HUZUREVİ
BİLİNÇALTI	D	
HAVAALANI	D	
ÖĞE	Y	ÖGE
İLÜZYON	Y	İLLÜZYON
İSTİKLÂL	Y	İSTİKLAL
HİÇ KİMSE	D	
YADA	Y	YA DA

Doğru/Yanlış - II

Soru bildiren ancak soru eki veya sözü içermeyen cümlelerin sonuna soru işareti konmaz.	Y
"mı / mi" ekini alan yan cümle temel cümlenin zarf tümleci olduğunda da cümlenin sonuna soru işareti konur.	Y
Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler tırnak içine alınır.	D
Şart ekinden sonra virgül konmaz.	D
Heceleri göstermek için eğik çizgi kullanılır.	Y (kısa çizgi)
Kurum, kuruluş, kurul, birleşim, oturum ve iş yeri adlarına gelen ekler kesmeyle ayrılmaz.	D
Tırnak içinde verilen cümlenin içinde yeniden tırnağa alınması gereken bir sözü, ibareyi belirtmek için yay ayraç kullanılır.	Y (tek tırnak)
Cümle içinde ara sözleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözlerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna virgül konur.	D
Ek getirildiğinde Avrupa Birliği kesme işareti ile kullanılır.	D
Hitap için kullanılan kelimelerden sonra noktalı virgül konur.	Y (virgül, ünlem işareti)
Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan kelimeler arasına virgül konmaz.	Y
Arka arkaya sıralandıkları için virgülle veya çizgiyle ayrılan rakamlardan yalnızca sonuncu rakamdan sonra nokta konur.	D

CEVAP ANAHTARI

BİL-BUL-ÇÖZ

ANAHTAR KELİME: NURULLAH ATAÇ

KELİME AVI

NTEİMTREFYEÖS
ÖMER (3) SEYFETTİN

SEMKTPURMÎE
RESMÎ (10) MEKTUP (6, 15)

TSLÖEAĞKŞA
SAĞ ALT KÖŞE (5)

OUAKMÇURIT
AÇIK OTURUM (1)

AMCRNBİEERS
BİR SERENCAM (7, 11)

AAYUTĞOZ
OĞUZ ATAY (13)

RAUENZM
RUZNAME (2)

ABYOAKLATK
OKTAY AKBAL (12, 4)

AHÇTLAULRNAU
NURULLAH (14) ATAÇ (8)

TEHLNASD
STENDHAL (9)

ABNAY
YABAN

ANAHTAR KELİME: *MEMLEKETE MEKTUP*

Etkileşimli Kitaplar

Beceri Temelli Kitaplar

Soru Bankası

Mobil Soru Bankası

Dinamik Uygulamalar

3B Modeller

YKS Kampı

TRT EBA TV Lise

OGM MATERYAL

http://ogmmateryal.eba.gov.tr